

**İstanbul Aydın Üniversitesi
Yükseköğretim Çalışmaları
Uygulama Ve Araştırma Merkezi**

**Yükseköğretim
Kurumlarında İşbirliği
Webinar Deşifresi**

**İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
YÜKSEKÖĞRETİM ÇALIŞMALARI
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ**

Yükseköğretim Kurumlarında İşbirliği

Aarhus Üniversitesi Eğitim Sosyolojisi bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Sedat GÜMÜŞ'ün konuk olduğu, merkez müdürümüz Dr. Öğretim Üyesi Yılmaz SOYSAL'ın moderatör olduğu "Yükseköğretim Kurumlarına Mesleki İşbirliği" adlı webinarımızı 29 Ağustos 2020 tarihinde gerçekleştirdik. Mesleki işbirliğinin önemi, akademik yayınlarda mesleki işbirliği, Yükseköğretim kurumlarında mesleki işbirliğinin eksikliğinde ortaya çıkan sorunlar, uluslararası yayın yapmada karşılaşılan sorunlar ve mesleki işbirliğinin önemi gibi konuların konuşulduğu webinarımızı kaçıranlar ve hatırlamak isteyenler için webinarımıza ait deşifremizi sizler için sunduk.

Yılmaz SOYSAL: Yükseköğretimi ilgilendiren fazlaca konu var. Ekonomisi, politikası, yönetimi vs. bugün biz daha özellikli bir konuya eğildik. **Yükseköğretimde mesleki işbirliğini konuşacağız. Neden diğer konular yerine bugün bu konuyu gündeme getirmeyi tercih ettik? Bunu biz dinleyicilerimize nasıl açıklıyorsunuz hocam?**

Sedat GÜMÜŞ: Öncelikle yükseköğretim genel olarak yeni bir konu, kendisi değil ama yükseköğretim üzerine araştırma yapmak yeni bir konu. Araştırma alanı olarak çok çok yeni. Dünyada bu durum baya eskilere dayanıyor. Özellikle de 1950'lerden sonra, II. Dünya Savaşı sonrası birçok ülkede yükseköğretime katılımın artması, bununla birlikte Türkiye'de yeni yeni tartıştığımız öğrenci sayılarının çok fazla artmasından kaynaklanan nitelik sorunları öğretim elemanları ile ilgili sorunlar, fiziksel sorunlar vs. bunların hepsi ciddi sorunlara dönüşüyor. Bunları nasıl çözeriz? Yine araştırma yaparak, yükseköğretim üzerine bilimsel çalışmalar yaparak çözebiliriz. Bu alan bir akademik çalışma alanı olarak ortaya çıkıyor. Türkiye'de çok yeni, yani 5-10 yıl öncesinde birkaç tane yükseköğretim araştırma merkezi kuruldu. İki tane yükseköğretim araştırmalarına yönelik dergi kuruldu. Bununla ilgili çok yeni bir dönem içerisindeyiz. Bu gelişmelerle birlikte yükseköğretim finansmanı, politikalarıyla ilgili ciddi tartışmalar başladı. Bunlar zaten vardı ama akademik anlamda bunu söylüyorum. Benimde hem yükseköğretimin genişlemesine, hem de yükseköğretimin finansmanına yönelik makalelerim var. Bu da şöyle bir durum ortaya çıkardı bizde hala tartışmalar çok makro seviyede. Eskiden şöyle bir söylem vardı "Türkiye'de üniversiteler her şeyi çalışırlar ama kendilerini çalışmazlar." diye şimdi bu yükseköğretim alanının genişlemesiyle aşıldı ama ben de şunu söylüyorum "Türkiye'de öğretim elemanları her şeyi çalışıyorlar ama kendilerini çalışmıyorlar." Özellikle eğitim alanında baktığınızda birçok yayın üniversite öğrencileriyle ilgilidir. Biraz veri toplamak falan da kolay olduğu için ama hocalara yönelik yükseköğretimin öğretim kısmına yönelik çok fazla çalışma yok. Ben master ve doktoramı ABD'de yaptım. Türkiye'de 5 yıl kadar çalıştım ve daha sonra Danimarka'ya geldim. Biraz bu sistemleri de karşılaştırdım öğretim elemanları açısından benim en çok dikkatimi çeken işbirliği anlayışı, birlikte çalışma anlayışı oldu. Mikro konu olmasına rağmen bunun üzerine konuşmak iyi olur diye düşündüm.

Yılmaz SOYSAL: Hocam çok hoş. Bizde merkez olarak sınıf içlerine kamera yerleştirerek öğretimin neliğini, nasıllığını sorguluyoruz. Şunu merak ediyoruz, düşüncenin temel birimi kavramlar ya kavram üzerine konuşuyoruz ya da kavramlar aracılığıyla konuşuyoruz. **Genel itibari ile yükseköğretim kurumlarında mesleki işbirliği denildiğinde ne anlamalıyız? Bu olgu bize ne çağrıştırmalı? Dünya bunu nasıl algılıyor? Siz çoklu karşılaştırmalar yapabilecek örüntülere sahipsiniz. Bu olguyu kavramsallaştırmamız için bize ipuçları verir misiniz?**

Sedat GÜMÜŞ: Yükseköğretimde ne iş yaptığımıza bakmamız lazım. Yükseköğretimin temel işlevleri belli. Dünya genelinde yükseköğretimde benzer şeyler bekleniyor. Birincisi, eğitim-öğretim yapıyoruz, ikincisi araştırma yapıyoruz, üçüncüsü de toplum hizmetine yönelik işbirliği yapıyoruz. Mesleki işbirliği dediğimde, bu işlevlerin tamamına yönelik bir şey söylüyorum. Yükseköğretim kurumlarında çalışan insanlar olarak kurumu daha işlevsel hale getirebilmek için nasıl işbirliği yapabiliriz? Bu sorunun üzerine

konusuyorum, mesleki işbirliğinde genel olarak kastım bu. Özelde de ben son zamanlarda akademik yazma, makale yayınlama vb. konularda da webinarlar veriyorum. Özellikle bu konulara ilgi duyan genç arkadaşlara, nitelikli araştırma yapmak, nitelikli dergilerde yayın yapmak istiyorsanız kesinlikle işbirliği ağları oluşturmanız lazım diyorum. Bu sürekli vurguladığım bir şey. Son zamanlarda makaleler atıflar üzerine bibliyometrik analizler yapıyorum. Yaptığım analizler şunu gösteriyor; nitelikli yayın yapabilenler genelde çok güçlü işbirliği ağına sahip olan kişiler. Bunun dışında özellikle öğretim için işbirliği yapmak çoğu zaman gözden kaçan bir kısım. Bunu bugün biraz daha konuşmak istiyorum.

Yılmaz SOYSAL: Şimdi üniversitenin işlevlerini ya da fonksiyonlarını tanımlıyoruz. Bizim iki türlü sinerjiye, işbirliğine ihtiyacımız var. Birincisi, öğretimin tasarlanması. İkincisi, akademik işbirliği. **Hocam biri diğerinden daha önemlidir diyebilir miyiz yoksa bunlar belli bir harmonide mi olmalı? Bu harmoninin doğası nasıl olmalı? Bu iki ucun harmoni içerisinde olması gerekir mi?**

Sedat GÜMÜŞ: *Aslında teorik olarak cevap, ikisi evet harmoni halinde olmalı. Ama pratikte değişebilir. Üniversitelerin yükseköğretim odağına göre değişir. Bence Türk yükseköğretiminin en zayıf noktalarından birisi, misyon farklılaşmasının olamaması. Yeni bir yasa ile araştırma üniversiteleri tanımlandı ama bunların sadece seçilmiş olmak dışında bir farklılıkları yok. Ekstra bir bütçeleri yok, öğretimle ilgili ek odakları yok. Örneğin, lisansüstü eğitime fazla odaklanıyorlar mı? Hayır. Bu üniversitelerin bazılarında çok fazla lisansüstü öğrenci var. Normalde araştırma üniversitelerinde lisansüstü vurgu çok fazla olur. Eğer gerçek bir misyon farklılaşması olursa, doğal olarak öğretime odaklanan, lisans eğitimine odaklanan üniversiteler, öğretimi biraz daha nitelikli hale getirmek için çaba sarf ederler. İşbirlikleri tabii ki bu çabanın sadece bir basamağı. Bu işbirliklerinin eğitim-öğretimin niteliğini yükseltmesi beklenen bir durum ama araştırma üniversitelerinde de yine eğitim-öğretimdeki işbirliğini es geçmeden özellikle işbirliklerini daha nitelikli araştırmalar ve yayınlar çıkarmaya odaklanması beklenen bir durum.*

Yılmaz SOYSAL: Hocam ben akademik camianın bir üyesiyim ve burada da çok kıymetli hocalarımız var. **Ben kendi akademimde ya da başka akademilerde neden işbirliği yapıyorum? Bunun ne önemi olabilir? Temelde önem arz eden nokta ne?**

Sedat GÜMÜŞ: *Bizde maalesef yarışmacı kültür çok fazla olduğu için çok fazla işbirliği yok. Bunun başka sebepleri olabilir. Eğitim sistemimiz bizi o şekilde yetiştiriyor. Özellikle akademisyen olmak için başarılı olmak için çok güçlü şekilde bizim yarışmamız ve birilerinin önüne geçmemiz lazım. Dolayısıyla bu bize kültür olarak aktarılmış bir şey. Bundan dolayı insanlar biraz başkalarıyla bir şey yapmayı çok istemiyorlar. Bunun faydalarını da çok görmüyorlar. Hatta biri bir şey biliyorsa bir konuyla ilgili, bunu kendisine saklama yönünde bir şeyde var. Bu işte yarışmacı kültürünün bir sonucu ama burada kaçırılan nokta şu etrafınızdaki insanların nitelikleri aslında sizin de niteliklerinizi belirleyen bir şey. Bir hocamızın güzel bir sözü var, "1.50 boyunda olan insanların yanındaysanız ve 1.60 boyundaysanız çok uzun görünüyorsunuz ama 1.70 ya da 1.80 cm boyunda olan insanların arasında o kadar uzun görünmezsiniz." İnsanlar bazen kendilerini daha iyi görünebilmesi için etrafındakilerin bodur kalmasını istiyorlar. O grubun dışına çıktığınızda insanlar sizin 1.60 cm olduğunuzu görüyorlar. Siz sadece o kapalı sistem içerisinde kendinizi çok güçlü ve çok iyi hissediyorsunuz. Global dünyada akademik ortamda o kapalı sistemin dışına çıktığınızda insanlar sizin kapasitenizi ve ne kadar güçlü olduğunuzu görüyor. Dolayısıyla sizin kurum içi yarışma ya da rekabetten hem bireysel hem de kurumsal rekabetten önce ulusal, daha sonra global rekabete geçmeniz lazım. Bunun içinde birbirimizi kösteklemek ya da birbirimizden bir şeyler saklamak yerine elimizde ne varsa bunu paylaşmamız ve birlikte çalışırsak neyi daha iyi yapabiliriz, bunu düşünmemiz lazım. Bu faydayı görebilmek için kapalı sistemden çıkıp uluslararası sistemden bakmak gerekiyor.*

Yılmaz SOYSAL: Az önce bahsettiğiniz merkezi sınırlılıktan başka bizim teorik ya da pratik sınırimız var mı? Bu anlamda bizi sınırlayan başka şeyler neler?

Sedat GÜMÜŞ: Şunu söyleyim öncelikle bu söylediklerim tamamen tecrübelerime dayanıyor akademik bir çalışmaya değil. Eğitim sisteminin yarışmacı olmasından şu sebepten dolayı bahsettim, biz aslında kültür olarak işbirlikçi ve yardımsever bir toplumuz. Danimarka da işbirliğinin yüksek olduğu bir kültür ama örneğin, Amerika genel olarak çok bireysel bir kültüre sahip. Türkiye'deki bu işbirlikçi ve yardımsever durumun çok fazla iş hayatına yansımadağını düşünüyorum. Yükseköğretim özelinde de böyle. Bu seçmeci ve yarışmacı sistem bir neden olabilir. Bunun yanında merkezi bir sistemimizin olması, üniversitelerin, kurumların yetkilerinin çok fazla olmaması, her şeyin merkezden belirlenmesi ya da doçent ve yükselme süreçleri işbirliğini teşvik etmiyor olabilir. Hatta doçent olma süreci, bazen işbirliğini bırakın, yarışmayı teşvik ediyor. Bazen de karşılaştırmalı olabiliyor. Dolayısıyla başka birileri ile işbirliği yaptığınızda onların seviyeyi yükseğe çıkartacağını, o kadar iyi görünmeyeceksiniz diye bir algı var. Hatta doçentlik başvurularında, ben de Türkiye'den aldım doçentliğimi, çok yazarlı çalışmalarda çok fazla puan kırılıyor. Örneğin, 4 yazarlı bir makalemiz var. Q1 bir dergide yayınlandı. İki yıl içerisinde 100'ün üzerinde atıf aldı. Bu makaleden doçentlikte 2,5 puan alabiliyorum. Yayınlayabileceğiniz en iyi dergide yayınlıyorsunuz ve o derginin en çok okunan makalesi, 100'ün üzerinde atıfı var ama 2,5 puan alabiliyorsunuz çünkü 4 kişi yazmışsınız. Bunun yerine iki tane tek yazarlı Ulakbim'de taranan makale yazsanız yine aynı puanı alıyorsunuz. Emin olun bunun toplamda, gelecekte getireceği fayda çok fazla. Biz bunu nedense teşvik edemiyoruz. Bu makaleyi tek başına yazsam emin olun 5 yıl sürerdi ve yapabileceğimi de sanmıyorum. Çünkü zaten o kadar uzun süreç gerektiren bir şey sizin motivasyonunuzu da düşürüyor. Eğer nitelikli işler bekliyorsak sisteminde bu işbirliğini desteklemesi gerekiyor.

Yılmaz SOYSAL: Ben konuyu biraz daha somutlaştırmak istiyorum. Fakültem, ben ya da üniversite ne yaparsa, bu mesleki işbirliğini destekleyecek otonom, özerk, öğrenen bir örgüt haline ya da mesleki bir komünitesine dönüşürüz? Çünkü artık mesleki öğrenme toplulukları dillerimize pelesenk olmuş bir kavram. Biz bütün taraflar ve paydaşlar açısından, ne yaparsak öğrenen bir örgüt haline dönüşürüz?

Sedat GÜMÜŞ: Sizin de çok güzel bir şekilde değiştiğiniz üzere bu mesleki öğrenme toplulukları revaçta olan bir konu. Biz eğitimci arkadaşlar okullar, öğretmenler için çok bahsediyoruz ve önemini vurguluyoruz. Benim gözlemlediğim literatürde de şu, aynı zamanda uygulamada da böyle, bu durum yükseköğretim seviyesinde maalesef yeterince vurgulanan bir konu değil. Ben literatüre de baktım çok az çalışma var, uygulamada da çok üzerinde durulan bir konu değil. Bir kere mesleki öğrenme topluluğu olabilmeniz için neler olması lazım, bunu bir netleştirmek gerekiyor. Örneğin, herkesin kabul ettiği ortak amaçlar ve değerler olması lazım. Bireylerin kendine özgü bireysel amaçlarını önemseyeceksiniz ve değer vereceksiniz. Onları ötekileştirmeyeceksiniz bunun dışında da herkesi bir araya getirecek ortak amaçlar belirlemeniz lazım. Örneğin, bir bölümde insanların öğretimi geliştirme gibi ortak amacı olmalı ki insanlar bu amaç üzerine beraber çalışabilsinler. Bu amacı en başta yerleştirmesiniz sonraki aşamalar gelmiyor. Bu insanların birlikte nitelikli işler yapma nitelikli öğrenciler yetiştirme gibi amaçları olması lazım. Bunun içinde ortak sorumluluk alma bilincinin olması lazım. Burada bunların oluşmasına etki eden herkesin kendini değerli hissettiği bir anlayışın olması lazım. Bunların hepsinden sonra özellik vurgulamak istediğim başka bir şey, güven. Güven olmadan bu dediğimiz şeyleri yapmamız mümkün değil. İçinde bulunduğumuz grupta ya da toplumda güven olması lazım. İnsanlar birbirine güvenmeden kendisini, insanlara açmıyor. İhtiyacını, sorununu açmak istemiyor. Eğer siz, çevrenizdeki insanların sizin açığını arayan insanlar olduğunu düşünüyorsanız o zaman herhangi bir insandan yardım istemeniz mümkün değil. Yardım istemezseniz öğrenme ortamı doğal olarak oluşmaz. Doğal olarak bir güven ortamı oluşturmanız lazım. Burada insanlarla ilgili değerlendirmeler, dönütler verirken en yukarıdan

aşağıya doğru, olumlu noktalara değinme, yapılan işleri takdir etme, yapıcı bir dil kullanmayı yaygınlaştırmamız lazım. İlk başta eksik olanı söyleme eğilimimiz var. Ben ABD’de eğitimde gördüğümde şaşırduğım bir olay vardı. Herhangi bir ödevde ya da işinizde hoca ilk olarak olumlu olandan başlıyor. Önce sizi takdir ediyor daha sonra arkasından eksikleri getiriyor. Bu güven ortamını oluşturuyor. Bunu gördüğünüzde şunu düşünüyorsunuz, karşınızdaki insan sizin düşmanınız değil. Bu insan sizin iyi yaptıklarınızı takdir ediyorsa eleştirdiği noktalarda da gerçekten sorun vardır. Bunu gördüğünüzde gerçekten o eleştirilen noktaları düzeltmeye yöneliyorsunuz. Çok farklı bir örnek veriyim, benim Türkiye’deki akademisyenlerde gördüğüm en büyük sorun editörlere ve hakemlere karşı tavır. Benim konuştuğum uluslararası editörlerin de söylediği bir şey bu. Editör ya da hakemlere cevap verirken, editör ve hakemlerin, kişinin çalışmasını bilerek, isteyerek kötü göstermiş, düşman gibi davranmış, bilerek kötü yorum yapmış gibi tutum sergiliyoruz. Bu da zaten revizyon sonrasında makalelerin reddedilmesine sebep oluyor. Bu birazda bizim çalışma kültürümüzden de kaynaklanan bir şey. Genel olarak bizi eleştiren tüm insanları kötü niyetle ve sırf bizi aşağılamak için değersizleştirmek için yaptığı gibi bir olay ortaya çıkıyor. Bunu akademik çalışmalara aktardığımızda bize negatif olarak dönüş sağlıyor. Benim sık söylediğim bir şey var özellikle akademik yayınlarla ilgili konuştuğumda, nitelikli yayın yapma konusunda kendi deneyimim, lisansüstü öğrencilerle ya da diğer arkadaşlarla çalışmanın tabii ki çok büyük katkısı var ama en önemli noktalardan birisi de nitelikle dergilerden aldığınız dönütler. Bazen karşılaşamayacağınız insanlar size dönüt veriyorlar. İyi dergilerden ret alsanız bile size 3-4 sayfa dönüt veriyor. O dönütler sizin üzerine belki yazdığınız teoriyi ortaya çıkaran insanlardan gelebiliyor. O makaleniz ret olsa bile o dönütlerle çalışmanız sizin onun normalden çok daha iyi bir yerde yayınlamanızı sağlıyor ve zamanla daha nitelikli işler çıkarabilmenizi akademik bir çalışmada nerede ne yapılıyor görmenizi sağlıyor. Gelişiminize katkıda bulunuyor. Sonuç olarak bence çalıştığımız ortamlarda takdir etmek, iyi olanı ortaya çıkarmak çok önemli. Çünkü hepimizin yaptığı işler çok kolay işler değil. Kendi başına çok zor olan bu akademik hayatta ayakta durmaya çalışıyoruz. Yoğun ders programlarımız var. Aynı anda araştırmalar yapmaya çalışıyoruz. Nedense birbirimizin yaptığı bu işleri yeterince takdir etmek yerine onun açıklarını yakalamaya çalışıyoruz. Bundan hızla uzaklaşmamız gerekiyor ki daha iyisini yapabilelim.

Yılmaz SOYSAL: Ben bunun ancak ve ancak boylamsal bir süreçte olabileceğini ve ciddi anlamda zaman alacağını düşünüyorum. Çünkü olgu sadece pedagojik bir olgu değil ciddi derecede sosyolojik bir olgu.

Sedat GÜMÜŞ: Süreye ihtiyaç olduğunu kabul ediyorum ama genç arkadaşlar ne olur kötü örneklerden beslenmesinler. Eskiden maalesef şöyle bir ortam vardı, insanlar sadece kendi kurumlarındaki insanları görebiliyorlardı ve onlarla bazı şeyleri paylaşıp onlarla çalışabiliyorlardı ama şimdi öyle değil. Yani dünyanın herhangi bir yerindeki akademisyenle çalışma yapabiliyorsunuz. Dolayısıyla olması gerekenin farklı olduğunu görebiliyorsunuz. Örneğin, uluslararası bir kongreye gittiğinizde alanınızdaki en iyi isimlerden birilerinin alanınızda sizin çalıştığınız teorilerin kurucularının gelip sizi dinlediğini, sizi tebrik ettiğini, tavsiyeler verme gibi davranışları görünce, mesleki işbirliği açısından aslında tecrübeli akademisyenlerin gençlere nasıl rol model olmaları gerektiğini görüyorsunuz ve günümüzde bunu görme şansınız yüksek. Dünyaya daha açık olalım, kendi kabuğunuzdan çıkmak için çaba gösterelim. Farklı ülkelerde de kötü örnekler var. Toplamda söylediğim şu nerede iyi örnek görürsek kendi uygulamalarımıza geçirmeyi ve yeni nesli bu örneklerle yetiştirmeye gayret gösterelim istiyorum.

Yılmaz SOYSAL: Yayıncılık kültürümüz ve lisansüstü işlerindeki hocaların temel inisiyatifleriyle ilgili sorunlara değinmek istiyoruz ve bu konudaki fikirleriniz nelerdir?

Sedat GÜMÜŞ: Kendimi en iyi bildiğim için oradan örnek veriyorum. Biraz önce bahsettiğim makale yayınlandığında bölümden bir hoca bana şunu söyledi. “Ya dergide kimi buldun da o makalede yayın yapabildin?” Türkiye’de yayıncılık kültürü maalesef bunun üzerine kurulmuş. Türkiye’de siz kimseyi tanımadan makale gönderirseniz, 1-2 yıl sürüyor ama bir bakıyorsunuz 2 ay önce gönderilen bir makale

yayınlanmış. Yani bu yayıncılık kültüründe de sorunlar var. Akademik kültür bazı dergilerde oturmamış. Herkesi suçlamayalım çok iyi editörlük, hakemlik yapanlar var. Dediğim gibi bu da bir şekilde insanlarda güvensizliğin oluşmasına sebep oluyor. Böyle örnekler görünce insanlar olumsuz şeyler oluştuğunda bunun kendisine özgü olduğunu düşünüyor. Bu ülkemize özgü bir problem mi? Hayır. Dünyada da var. Nispeten yayın kurulu, editör onların geldiği bakış açısı, ilgi duydukları alan, yine önyargılar oluşturabiliyor. Böyle önyargıları hissettiğim zamanlar oldu ama bu bir sorun değil. Bu, takılıp kalınacak bir şey değil. Önemli olan eleştirilerden haklı olanları alabilmek o diğer konulara çok takılmamak. Takılmanın bir faydası olmuyor ancak zararı oluyor. Daha fazla üzülüyor, stres oluyoruz. Lisans ve lisansüstüne gelirse maalesef bazı konularda yeterince danışmanlık alamama sorunu benim bir arkadaşım hatta çok iyi de bir akademisyen Türkiye’de şunu söyledi bana doktora tezini, hocası tezin tamamı bitip teslim edene kadar okumamış. Ben böyle bir şey hayal edemiyorum. Bu kişinin o kadar da meraklı ve çalışkan bir arkadaş olduğunu biliyorum. Hepsini kendi özel gayretiyle gerçekleştirdi. İlgili bazı hocalarla gidip görüşüp çalışarak okuyarak yapabildi. Bu lisans ve lisansüstü süreçte maalesef yeterince destek alınamama gibi bir durum söz konusu olabiliyor. Türkiye’de gerçekten işini çok iyi yapan akademisyenler var. Son zamanlarda gördüğüm, iyi dergicilik yapanlar da var. Bunun için özel gayret gösteren editörler var. Önemli olan bu örneklerin biraz daha genele yayılması, bunun biraz daha kurumsallaşması. Danimarka’da ya da ABD’de hiçbir hocanın bitinceye kadar tezi okumaması gibi bir durum yok. Bazı şeylerin olması gerektiği kurumsallaşmış. Yavaş yavaş Türkiye’de bunlar düzeliyor.

Yılmaz SOYSAL: Uluslararası dergilerde farklı kültür ve etnikler, dergide kabul alma hatta ön değerlendirmeye alınıp alınılmamasını da etkileyebiliyor. **Özellikle Avrupa’da ki dergilerin ön yargılarının yüksek olduğunu gözlemliyoruz. Bu alternatif perspektife yönelik görüşleriniz nelerdir?**

Sedat GÜMÜŞ: Buna maalesef katılıyorum. Özellikle Avrupa ile ilgili vurgunuza da katılıyorum. Ben genel olarak kendimle ilgili bir sorun olarak görüyordum ama başkalarından da çok fazla duyduğum için benim dışımda bir sorun olduğunu fark ettim. Avrupa dergilerinde biraz daha bazı klikler ve belli bakış açıları ön planda. Avrupa içi yayınlar daha fazla yapıyorlar. Dile daha fazla takılıyorlar. Örneğin, Almanlar genelde kendi dergilerinde yayın yapıyorlar. Yan odamdaki arkadaş Alman ve çok da iyi bir akademisyen. Burada Aarhus da çalışmasına rağmen Almanca ve Almanya’daki iyi dergilerde yayın yapıyor. Bir gün Almanya’ya dönersem orada profesörlük için Almanya’daki iyi dergilerde yayına ihtiyacım var diyor. Bu işin bir boyutu ama ABD dergileri biraz daha açık. Bunun sebebi de bence ABD’nin çok kültürlü olması. Dil konusunda da nispeten daha rahatlar. Bu durum dergiden dergiye, editörden editöre değişiyor. Benim de tecrübelerim, Avrupa dergilerine girmenin biraz zor olduğu. Avrupa dergilerine gönderip ret alıp daha sonra daha yüksek etki faktörlü dergilere gönderip yayınladığım makalelerim oldu. Burada şunu söyleyim buna katılmakla birlikte değiştiremeyeceğim şeylere çok takılmamak gerek. Derginin ya da editörün tavrını benim değiştirmem mümkün değilse buna çok takılmamaya çalışıyorum. Oradan aldığım dönütleri de nispeten kullanılabilir seviyede ise kullanıp bu çalışmamı daha iyi bir yerde nasıl yayınlayabilirim diye düşünüyorum. Benim mesela İngiltere asıllı bir dergide 3-4 tane makalem ret oldu. Şu an o dergide 4. ya da 5. makalem çıktı. Onların isteklerini de öğrenmek için belli bir süre geçiyor. Önce bir, iki kere editörden ret aldım sonra hakemlerden gelen dönütlere göre editör reddetti. Örneğin, Higher Education dergisiyle ilgili böyle bir kanı var. Özellikle Türkiye’den gelen makaleleri siyasi sebeplerden dolayı kabul etmiyorlar diye. En son bizim yayınladığımız makale, Türk yükseköğretiminin genişlemesi bu durumun cinsiyet eşitliğini arttırdığına dair çok net verileri olan bir makale ama bu makale yayınlandı mesela. Dolayısıyla istisnalar kesinlikle vardır ama genel olarak sırf, herhangi bir ülkeden geldiği için reddedildiğini düşünmüyorum. Belli başlı beklentileri var. O beklentileri karşılamanız gerekiyor. Birde şöyle durumlar var belli bir dergi vardır bunun kriterlerine uymadan, bizim o dergiye makale göndermemiz çok yanlış. Dergiye bakıyorsanız derginin %99’u İngiltere’den basıyor. Dergi çok açık şekilde İngiltere üzerine yayın yapan bir dergi ya da

nitel araştırmalar üzerine yayın yapan bir dergi ama siz oraya nicel bir çalışma gönderiyorsunuz. Zaten bu editörlerin bakış açısıyla çelişen bir Şey. Bazen böyle durumlarda olabiliyor.

Yılmaz Soysal: Ysekğretimde işbirliği kültürünün eksikliğinde üretilen bilginin, gerçek hayattan, piyasadan kopukluğu ve gerçek sorunların zmne odaklanma eksikliğinden kaynaklandığını ne sürebilir miyiz?

Sedat GÜMÜŞ: Bizde genel olarak akademik çalışmalar pratiğe yönelik çok bir Şey söylemiyor. Bu durum yarışmacı kültürle ilişkili. Danimarka'da hocaların çok büyük bir kısmı doçent olarak emekli oluyor. Profesrlkle doçentlik arasında çok bir fark yok. Doçentlik önemli çünkü dünyanın her yerinde kadrolu hale gelmeniz için bir araç ama ondan sonra çok fazla nemsemiyorlar. Bizde yarışmacı kültürle birlikte unvan meselesini aşırı önemli hale getiriyoruz. Biran önce herkes doçent olmak, profesör olmak, unvanı almak için uğraşıyor. Bu belki sistemle alakalı da olabilir insanlar biran önce kendilerini güvene almak ya da hiyerarşik bir toplum olduğumuz için doçent ve profesörlerin alçak dağları ben yarattım havasından rahatsız olup bir an önce oralara gelmek istiyor da olabilir. Bunları çok fazla nemsememiz gerçek hayattaki pratik sorunları çözme konusundaki isteğimizi ve gayretimizi azaltıyor diye düşünüyorum. Bir makale yayınlarken ya da bir araştırma yaparken nclmz doçent olmak olduğu için yaptığımız yayının ne kadar nitelikli olduğu ne kadar pratikteki sorunları zebildiği ikinci planda kalıyor. İnsanlar doçent olmak için gereken Őartları işbirliği olmadan da yapabilirim, ne gerek var başka bir hocayla çalışmama diye düşünüyor. Amacımız pratikteki sorunları çözme olsa, dediğiniz çok mantıklı o zaman bir araya gelmek farklı bakış açılarını bir araya getirmek, olaylara, sorunlara başka açılardan bakmak tabi ki işbirliğini geliştirir. Bunları kişisel haz aldığından yapıyorsun, bunların sana akademik bir getirisi var mı? Doçent olurken profesör olurken bunun bir faydası sistemde olmuyor. Dolayısıyla atama, yerleştirme ve yükselme sistemi de işbirlik sistemini çok ncelemiyor. Mesleki işbirliğini azaltan sebeplerden birisi de bunlar.

Yılmaz SOYSAL: Mesela hesaplamalı biyoloji alanında çalışan hocalar yabancı dergilerdeki n yargıların önüne geçmek için uluslararası araştırmacılar ile çalışıyorlar. Disiplinlerarası alışmalar yürütüyorlar. Eğitimciler de benzer yaklaşımları benimseyebilirler mi?

Sedat GÜMÜŞ: Kesinlikle uluslararası işbirlikler işleri kolaylaştıran bir Şey. Benim son zamanlarımda olan yayınlarımda %70-80'i yabancı hocalarla. Bu neden işleri kolaylaştırıyor? Birkaç sebepten dolayı. Doğrudan yabancı bir hoca olması doğrudan bir etki yapıyor mu bilmiyorum. Bunun ötesinde özellikle tecrübeli insanlarla, amaçladığınız hedeflediğiniz dergilerde yayın yapmış insanlarla çalıştığımızda onların o tecrübelerinden faydalanma Şansınız oluyor. İkincisi, dil sorununu aşma Şansınız oluyor. Ben ABD'de doktora ve master yaptım bu yüzden hep İngilizce yazıyorum. Yazdığım alışma bazen İngiltere'de bile kabul grmeyebiliyor. İfade Őekliniz, yazım Őekliniz nemli. Bu akademik yazma kültürü ile ilgili. Ne kadar iyi İngilizce yazarsanız yazın anadili İngilizce olan biriyle yazdığınızda o sorununuz aşılıyor. ncs, birlikte çalıştığınızda bu insanların tecrübelerinden faydalanıyorsunuz. Belli bir disiplin içinde çalışmak hissediyorsunuz kendinizi. Makaleniz editörlere, hakemlere gitmeden önce o insanların elinden geçtiği için bazı editörün görüp reddedebileceği Şeyi başından değiştiriyor. Dolayısıyla hem iyi yayın yapabilmek için hem de bireysel gelişiminiz için bu işbirliklerini yapmanız lazım. Yalnız orada bir ön koşul var. Tecrbelerimden yola çıkıyorum. Çoğu yabancı akademisyen işbirliği yapmaya açık. Bu konuda teşvik de ediyorlar ama sizin o aşamaya gelmeden bir Şeyleri göstermeniz lazım. Çok iyi bir dergide yayın yapamıyorsunuzdur. O dergide yayın yapan bir akademisyen size yardımcı olabilir ama sizin o derginin birkaç alt seviyesinde yayın yapmış olmanız lazım ki o ortaklığı kurabilirsiniz. Ortaklık teklif ederken göstereceğiniz bir Şeyler olması lazım. Elimde nitelikli iyi dergilerde iyi yayınlarım var, rnlerimde burada dersiniz işbirliği süreci kolaylaşır.

Yılmaz SOYSAL: Sınıf içi öğretimsel faaliyetler açısından şöyle bir karşılaştırma, yapılandırmacı yaklaşımın ilköğretim/ortaöğretim ders kitaplarına yansıtılması konusunda Türkiye ve Danimarka-Amerika karşılaştırması yapılırsa bu konuda neler söylersiniz? Yapılandırmacı Yaklaşımın sahaya taşınması konusunda öğretim üyelerine düşün - işbirliği anlamında-sizce nedir?

Sedat GÜMÜŞ: Yükseköğretimle ilgili buna cevap veriyim. Çünkü içinde bulunduğum için daha rahat cevap verebilirim. ABD’de nispeten derslerin planlaması ve uygulaması daha bireysel. Türkiye’deki uygulamalara benziyor. Kültür olarak Türkiye’den daha bireysel yapıda olmalarına rağmen Türkiye’den daha fazla işbirliği var. Benim Türkiye’deki ve ABD’deki gözlemlerim sınırlı. ABD’deki birçok hoca asistanlarını derslerine dahil eder. Asistanlar kendi başına da lisans derslerini yürütebiliyorlar. Türkiye’de de yapılması gerekiyor. ABD’de gördüğüm asistanlar anlatsa bile hocanın yönetiminde anlatıyorlar. Böylelikle tamamen birkaç kişinin birlikte yürüttüğü bir işe dönüşüyor. Genel ortalamayı alırsak bizden daha farklı olduğunu gösteriyor. Danimarka ise daha işbirlikçi ve kolektif. Benim geldiğimde tahmin etmediğim bir şeydi bütün dersler nerdeyse birkaç hocanın birlikte vereceği şekilde dizayn ediliyor. Ben mesela bu döneme 4 farklı derse giriyorum. Bu derslerin tamamını da farklı hocalarla tasarlıyorum. Dersin bir tanesinin 3 hafta ben anlatıyorum, 3 hafta diğer hoca anlatıyor son 3 haftayı da ikimiz birlikte anlatıyoruz. Bu ne getiriyor? Bu Türkiye’de bence uygulanmaz. Gerek de yok. Buradan öğrenilebilecek şeyler var. Yurtdışında birebir transfer etmek çoğu zaman işlemiyor. Bunun yerine öğrenmek ders almak öğrenmek işe yarayabilir. Danimarka’da dediğim gibi birden fazla hoca tarafından dersin anlatılmasının getirdiği en büyük fayda hazırlık aşamasında büyük bir işbirliği yapma. Dönem öncesinde birkaç kez toplantı yapıyorsunuz. Kim, hangi konuları anlatacak, geçişlerin iyi bir şekilde olması, hocaların birbirini tekrar etmemesi gibi konularda ya da bu derste hangi konular anlatılırsa dersin amaçlarına hizmet eder gibi maddeleri birkaç kişi bir arada tasarladığında amaçlara çok daha iyi hizmet edebiliyorsunuz. Değerlendirme aşamaları da bu şekilde oluyor. Değerlendirme de çok ilginç bir şey, en az iki kişi bir kağıdı okuyor. Danimarka’da halen sözlü sınav çok yaygın. Zorunlu derslerin bir çoğunda öğrenciler sözlü sınava girmek zorunda. Bu sınavlarda ortak not veriliyor. Yani her hoca not verip ortalaması alınmıyor. Tartışılıyor, üç hoca anlaşır ortak bir not vermek zorunda. Yazılı sınavlarda da kağıdı her iki hoca okuyor, sonrada Skype ya da telefonda konuşup not belirliyorsunuz. Genelde iki hocada benzer noktalarda buluşuyor. Bazı noktalarda kaçırılan durumlarda ortak paydada bulunup aynı notu giriyorsunuz.

Yılmaz SOYSAL: Hocam akademilerin ve öğretim üyelerinin çok şey çalıştığını, ama kendilerini çalışmadığını ifade etmişsiniz. Bu çok doğru bir tespit. **Bu anlamda otoetnografik çalışmalar, eylem araştırmaları ya da self-study gibi çalışmalar bu eksikliği giderebilir mi? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?**

Sedat GÜMÜŞ: Ben kendini çalışma derken birebir kendimizden ziyade yükseköğretimde olan kişileri çalışmayı demek istemiştim. Birebir kendimizin olduğu ortamlarda olabilir. Ben nitel araştırmalar konusunda çok fazla uzman değilim ama bahsedilen yöntemler özellikle eylem araştırması falan eğitim alanında çok kullanılan yöntemler, bu yükseköğretimde neden yapılmaz. Benim genel olarak kastım şu, bizde mesela doktora eğitim süreciyle ilgili çalışma var mı? Ben bakıyorum, çok fazla çalışma görmüyorum. Yurtdışında özellikle ABD’de çok önemli bir araştırma alanı. Doktora eğitim süreciyle ilgili süreçlerin tamamıyla ilgili çok fazla çalışma var. Üniversite hocalarının çalışma yöntemleri ile ilgili çok fazla bir çalışma yok. Bunu akademik olarak ilgi duyan insanlar yapmalı, geneline yönelik araştırmalar yapmalı. Yurtdışında pratikte geliştirmek için bununla ilgili uygulamalar var. Üniversitelerin kurumsallaştırdığı bazı uygulamalar var. Benim Danimarka’dan verdiğim örneği Türkiye’de nasıl uygularız diye bir ders. Biz eğitim fakültesinde örneğin, farklı sınıfların sınıf yönetimi dersine giriyoruz ve bir dönem boyunca o dersi o sınıfta bir kişi anlatıyor. O dersi farklı hocalar olarak bir araya gelip birlikte nasıl işleyeceğiz? Farklı hocaların farklı stratejileri var. Dolayısıyla uygulamaların çok farklı olması

öğrenmeyi de engelleyen bir şey. Benzer uygulamalar olsa bunlar sayesinde gidip başka bir hocanın tecrübesinden öğrenme şansımız var. Bunun kurumsallaşması gerekir. Örneğin, meslektaş eşleştirmesi yapıp ilgili alanda çalışan akademisyenlerin dönem boyunca birbirini izleyip dönüt vermesi, oturup çalışmaları ile ilgili konuşma yapmaları gibi uygulamalar gerçekleştiren üniversiteler var. Bunların aslında uygulamaları çok da zor olmasa gerek.

Yılmaz SOYSAL: Yeni bir sürece girdik ve belli bir süre bunun devamlılığı söz konusu. Biz akademisyenler olarak hem akademik çalışmalar hem de özellikle de öğretimsel faaliyetler açısından yeni roller edinmek zorunda kaldık. **Dolayısıyla uzaktan eğitim faaliyetlerinde bütün öğretim kademelerinde öyle ya da böyle ilgilendirecek birkaç şikayet veya bu işlerin ilerlemesini sınırlandıran şeylerden bahsedip bunlarla başa çıkma konusunda yapabileceğimiz mesleki işbirlikleri hakkında taktikler verebilir misiniz?**

Sedat GÜMÜŞ: Benim bulunduğum üniversitede de dünyadaki gözlemlerimde de, çok iyi bilinen üniversitelerde de bu süreç bir takım sorunlara sebep oldu. Birçok hoca teknik aksaklıklardan, zaman sıkıntısından şikayet ediyor. Uzaktan eğitim, gerçekten çok zaman alıyor. Öğrencilerle iletişim kurma konusu, yüz yüze eğitime göre çok fazla sorun olduğunu özellikle de yaşlı, tecrübeli hocalar dile getiriyor. Çünkü genç arkadaşlar nispeten çevrim içi iletişim kurma ya da interaktif uygulamalar kullanma konusunda daha başarılılar. Birçok program ve uygulamalar var. Genç hocalar bunu daha aktif kullanırken yaşlı hocalar biraz daha bu durumdan şikayetçi. Dünyanın her yerinde belli başlı şikayetler var. Mecburen bu dönemi gerçekleştirmeliyiz. Sizin de dediğiniz gibi bu süreç, bu dönemle sınırlı değil. Uzaktan eğitim zaten hızlı büyüyen bir alandı. Şu andan sonra daha da hızlı büyüyecek. İlerde hepimiz, pandemi bitse bile bir şekilde uzaktan öğretimler yapacağız. Ya bazı programlar uzaktan öğretim üzerinden olacak ya da hibrit programlarımız olacak veya yüz yüze eğitimi desteklemek için teknolojiden daha fazla faydalanacağız. Ne yapılabilir diye literatürü de okumuştum özellikle uzaktan öğretimde hocalar nasıl desteklebilir? Mesleki öğrenme topluluğu dediğimiz şeyi uzaktan eğitimde nasıl kurabiliriz? Bununla ilgili literatür şunu söylüyor; bunun için 3 temel şey var. Birincisi, sınıf içi uygulamaları destekleyecek şeyleri öğrenmek. Bu durum kişilerin kendisiyle de ilgili ama kurumsal olarak da desteklenmesi gerekir. İkincisi, öğrenme topluluğu oluşturmak. Mesleki işbirliğini artıracak uygulamaların desteklenmesi. Biraz önce uygulamalardan bahsettim ya benzer şekilde uzaktan öğretim uygulamalarına transfer edilerek yapılabilir. Uzaktan öğretim uygulamalarına özel olarak tasarılanarak gerçekleştirilebilir. Üçüncü ve en önemlisi, kurumsal teknik destek. Kurumun bir şekilde teknik destek sağlaması gerekir. Hocalar sorun yaşadıklarında anında ulaşabilecekleri insanlar olması, teknik ağ yapısının güçlendirilmesi vb. şeyler. Bu üçünü birlikte düşünmek gerekiyor. Üç konuda da bireysel olarak, meslektaşlarımızla birlikte yapabileceklerimiz ve kurumsal olarak yapmamız gerekenler var. Bireysel olarak sınıf içi uygulamamızı, kendimizi geliştirmemiz adına seminerlere, workshoplara katılabiliriz. Online birçok webinar var. Ücretli veya ücretsiz birçok program var. Youtube'da bir program nasıl kullanılır onunla ilgili birçok video var. Okuyup, uygulayabileceğimiz şeyler var. Kurumunda bu yönde tedbirler alması lazım. Bunun dışında kendi okuduklarımızı ya da diğerlerinin bildiği şeyleri paylaşması, yani öğrenme adına destekleme yapılması lazım.

Yılmaz SOYSAL: Çok teşekkür ederiz hocam. Son bir veda mesajınız nedir?

Sedat GÜMÜŞ: Bütün arkadaşlarımıza dünyaya açık olalım diyorum. Akademisyen olarak ulusal bir iş yaptığımızı bilelim. Ayaklarımız kendi kültürümüzde olsun. Çok değerli bir sistemimiz var. Çok iyi arkadaşlarımız var. Türkiye'deki sorunları çözmeye odaklanalım. Ben Danimarka'daki sorunlardan çok, Türkiye'deki sorunlarla ilgileniyorum. Çünkü halen gönül olarak orada yaşıyorum. Dolayısıyla bu bizi dünyaya entegre olmaktan alıkoymamalı. Bunu hep bilerek çalışmalarımıza yön verelim. Birlikte çalışmanın her zaman faydası olduğunu başka birine bir şey öğretmenin zararı olmadığını bilelim.

Yılmaz SOYSAL: Üniversitemiz merkezimiz adına tekrar teşekkür ederim.

Sedat GÜMÜŞ: *Davetiniz için çok teşekkür ederim.*